

Assessing the Quality Level of Independent Kindergartens and Nursery Classes Affiliated to Ministry of National Education

Hasan Uğur SERDAROĞLU¹ & Hatice BEKİR²

Keywords

Preschool education, kindergarten, nursery class, quality.

Abstract

This study was conducted with the aim of investigating quality level of independent kindergartens and nursery classes within the body of primary schools affiliated to Ministry of National Education. Study population involves 30 pre-school classes in six independent kindergartens and six nursery classes within the body of Ministry of National Education. Data collection tool of the study is “Early Childhood Environment Rating Scale (ECERS)”. In the analysis of the obtained data, descriptive statistics were calculated by taking the ECERS scale sub-dimension and total score averages. “Independent Samples t-Test” was used to determine whether there is a significant difference between kindergartens and nursery classes in terms of sub-dimension and total quality levels. When the findings regarding the quality levels of kindergartens and nursery classes were examined; minimal to good level in ECERS scale personal care routines and sub dimension of needs of adults; minimal level in the sub dimensions of furniture and visual materials, language and reasoning, motor activities, social development, needs of adults; an insufficient to minimal level in the social development dimension; and a minimal level in ECERS scale total quality were detected. Also, it was seen that sub dimensions of personal care routines and social development for nursery classes is insufficient; sub dimensions of furniture and visual materials, language and reasoning, motor activities, social development, needs of adults and ECERS total quality level is insufficient to minimal level.

Article History

Received

1 May, 2020

Accepted

14 Jun, 2020

Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Bağımsız Anaokulu ve Anasınıflarının Kalite Düzeyinin İncelenmesi

Anahtar

Kelimeler

Okul öncesi eğitim, anaokulu, anasınıfı, kalite.

Özet

Bu araştırma, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bağımsız anaokulu ve ilkököl bünyesinde bulunan anasınıflarının kalite düzeyinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Çalışma grubunu Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bulunan altı bağımsız anaokulu ve altı ilkököl bünyesinde bulunan 30 okul öncesi eğitim sınıfı oluşturmıştır. Veri toplama aracı olarak, “Okul Öncesi Eğitim Ortamını Değerlendirme Ölçeği (ECERS)” kullanılmıştır. Verilerin analizinde ECERS ölçeği alt boyut ve toplam puan ortalamaları alınarak betimsel istatistikler hesaplanmıştır. Anaokulu ile anasınıfları arasında alt boyut ve toplam kalite düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için “Bağımsız Örneklem t-Testi” kullanılmıştır. Anaokulu ve anasınıflarının kalite düzeylerine yönelik bulgular incelendiğinde anaokullarının ECERS ölçeği

¹ Corresponding Author. ORCID: 0000-0001-6397-3115. Milli Eğitim Bakanlığı, huserdaroglu@hotmail.com

² ORCID: 0000-0001-9591-7660. Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, hsimsekbekir@gmail.com

Makale Geçmişi

Alınan Tarih

1 Mayıs 2020

Kabul Tarihi

14 Haziran 2020

kişisel bakım rutinleri ve yetişkin ihtiyaçları alt boyutlarının az yeterli ile iyi arasında, mobilya ve görsel mobilyalar, dil ve mantık yürütme, motor etkinlikler ve yaratıcı etkinlikler alt boyutlarının az yeterli, sosyal gelişim boyutunun yetersiz ile az yeterli arasında ve ECERS ölçeği toplam kalitesinin az yeterli düzeyde olduğu saptanmıştır. Anasınıflarının kişisel bakım rutinleri ve sosyal gelişim alt boyutlarının yetersiz, mobilya ve görsel mobilyalar, dil ve mantık yürütme, motor etkinlikler, yaratıcı etkinlikler, yetişkin ihtiyaçları alt boyutlarının ve ECERS ölçeği toplam kalite düzeyinin yetersiz ile az yeterli arasındaki düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Anaokulu ile anasınıflarının kalite düzeyleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığına ilişkin yapılan bağımsız örneklem t-testi bulgularına göre ise anaokulu ile anasınıfları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

1. Giriş

Okul öncesi eğitim kurumları planlı ve sistemli eğitim programıyla çocukların sağlıklı ve her yönüyle gelişimini sağlar. Çocuğun zihinsel, dil, sosyal, duygusal ve motor gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı okul öncesi dönemde eğitim kurumlarında eğitimin zengin uyarıcılarla pekiştirilmesi büyük önem taşır. Okul öncesi eğitim kurumları, amaç, program, çalışma yapısı, yaş grubu ve okul aile işbirliği gibi unsurlar bakımından diğer eğitim kurumlarından farklılık göstermektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarındaki bu unsurların sağlıklı bir şekilde yürütülmesi kurumun kalite düzeyini doğrudan etkilemektedir.

“Kalite” terimi latince kökenlidir ve Latince’deki “qualitas” terimi, Fransızca’ya “qualité” olarak geçmiştir. Kalite kelimesinin dilimizdeki sözlük anlamı ise niteliklerdir (TDK, 2019). Birçok sektör ve alanda tanımı yapılan kalite kavramı, 1980’li yıllardan itibaren eğitim alanında da önem kazanmaya, kendini göstermeye ve kullanılmaya başlamıştır. Eğitim kurumlarının kaliteli bir yapıya ulaşması, istenilen nicelik ve nitelikte insan gücünün yetiştirilebilmesinde önemli bir yere sahiptir. Özellikle okul öncesi dönemde çocuğun sağlıklı bir şekilde büyüye, gelişebilmesi, öğrenmeye karşı olumlu tutumlar geliştirebilmesi için nitelikli bilişsel uyarıcıların, zengin dil etkileşimlerinin, olumlu sosyal ve duygusal deneyimlerin çocuğa sunulduğu ve çocuğun bağımsızlığının desteklendiği bir çevre ancak nitelikli bir okul öncesi eğitim ile mümkündür.

Özellikle son yıllarda dünyanın pek çok yerinde uygulanan kalite uygulamaları, eğitimin niteliklerini artırabilmek amacıyla 1980’li yıllardan itibaren “Eğitimde Kalite” olarak kendini göstermeye ve literatüre girmeye başlamıştır. Ülkeler bu yıllardan itibaren eğitimin yaygınlaştırılmasıyla beraber kalitesinin artırılmasına yönelik olarak, politika ve planlar oluşturmaya başlamaktadır (Adams, 1993; Dahlberg, Moss ve Pence, 1999). Bu nedenle eğitimde kalite kavramı giderek önem kazanan bir kavram haline gelmiştir.

Eğitimde kalite, sistematik yönetim ve değerlendirme sürecinin kurumca kabul edilmesi ve başarının gözlenmesi veya kaliteyi geliştirmek veya çıktıların kalitesini sağlamayı başarmaya gayret etmektir (Bakioğlu ve Baltacı, 2017). Diğer bir eğitimde kalite yaklaşımı ise çocukları merkeze alan, etkin katılımlarını öngören, ihtiyaçlarına uygun eğitim teknolojisi kullanan, insancıl kuramlarla ortak kavramları kullanmayı kapsamaktadır (MEB, 2006).

Eğitim kalitesini tanımlamak, bileşenlerini ve belirleyicilerini ortaya koymak, eğitimde kalite arayışı çalışmalarının önemli bölümünü oluşturmaktadır. Bazı

araştırmalar eğitim çıktılarına odaklanıp kaliteli okul öncesi eğitim ortamlarında bulunan ve eğitim alan çocukların gelişimlerinin her alanında düşük kaliteli ortamlarda bulunanlara göre daha çok desteklendiği ve daha olumlu değişikliklerin gözlemlendiğini ortaya çıkarmıştır.

Okul öncesi eğitimde kalite kavramının önemi son yıllarda giderek artmaktadır. Bu durumun başlıca sebebi kaliteli okul öncesi eğitiminin uzun vadeli getirilerinin oldukça fazla olduğunun anlaşılmasıdır. Araştırmacılar, okul öncesi eğitimde kalite konusunda farklı tanımlamalar yapmaktadır. Okul öncesi eğitimde kalite tanımları genellikle gelişimsel olarak uygun uygulamalar üzerine odaklanmaktadır. Okul öncesi eğitim bir hizmet süreci olarak görüldüğünde, hizmet süreci sonucunda ürün olarak çocukta meydana gelen olumlu değişiklikler gösterilebilir (Ulutaş ve Macun, 2018).

Kaliteli bir okul öncesi eğitim; kendine güvenen, bilgilerini yaşama geçirebilen, çevresine karşı duyarlı, kendine ve topluma karşı sorumluluklarının bilincinde, duygu, düşünce ve davranışlarında özgür, yaratıcı, milli ve manevi değerleri özümsemiş ve kendini gerçekleştirmiş nesiller yetiştirmeyi hedeflemektedir. Belirlenen bu hedeflere ulaşılması için çocuğun ihtiyaçlarına cevap verebilecek kaliteli bir öğrenme ortamı, çocukların sağlıklı gelişmelerini destekleyecek eğitim programı, nitelikli öğretmen, çok yönlü eğitim materyalleri, süreci iyi yönetecek yönetici ve personel ile etkin aile katılımına ihtiyaç bulunmaktadır (Demiriz, Karadağ ve Ulutaş, 2003). Oktay'a göre (2002), eğitime yapılan yatırım miktarıyla orantılı olarak kurumun sahip olduğu donanım, eğitim-öğretim programları, araç-gereç ve yöntemler, fiziksel olanaklar kaliteyi etkilemektedir.

National Association for the Education of Young Children (NAEYC, 2008) kriterlerine göre okul öncesi eğitimde kalitenin unsurları; ilişkiler, müfredat, öğretim, çocuktaki gelişimin değerlendirilmesi, sağlık, öğretmenler, aileler, topluluk ilişkileri, fiziksel çevre ile liderlik ve yönetim eğitimin kalitesinde belirleyici olmaktadır (NAEYC, 2013; OECD, 2013; Ulutaş ve Macun, 2018).

Türkiye'de okul öncesi eğitim kurumları en yaygın olarak MEB'e bağlı çalışmaktadırlar. Bunların dışında Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına, Sağlık Bakanlığına, üniversitelere, vakıf, dernek ve kooperatiflere bağlı okul öncesi eğitim kurumları da bulunmaktadır. Bu çeşitlilikten dolayı okul öncesi eğitim kurumlarında kurulma amaçları, programları ve mekân donanımları açısından farklılıklar oluşabilmektedir. Ancak eğitim ve kurum kalitesi açısından belirlenmiş ortak standartlara ulaşmak gerekmektedir (Oktay, 2000).

MEB'e bağlı okul öncesi eğitim kurumlarından bağımsız anaokulları, bina olarak tamamen özerk ve bünyesinde 36-68 ay aralığında tüm yaş gruplarını barındıran kurumlardır. Başka herhangi bir okula bağlı olmayıp bağımsız birer okul olmaları nedeniyle aynı bakanlığa bağlı diğer okul öncesi eğitim kurumlarından yapı olarak farklılıklar göstermektedirler. Bu farklılık, okul müdürlerine, denetmenlere ve öğretmenlere farklı görev ve sorumluluklar yüklemektedir. MEB'e bağlı okul öncesi eğitim kurumlarından olan anasınıfları ise ilkokul, ortaokul ya da halk eğitim merkezi gibi 57-68 ay aralığındaki çocukların kaydının yapıldığı örgün eğitim veya hayat boyu öğrenme kurumları bünyesinde açılan sınıflardır (MEB Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik

Yapılmasına Dair Yönetmelik, 2019). MEB'in örgütlenmesine bakıldığında, tüm okul öncesi eğitim veren kurumlar aynı yönetmelik ile yönetilmektedir. Ülkemizde okul öncesi eğitim kurumlarının çoğunluğunu anasınıfları oluşturmalarına rağmen, bağımsız anaokullarında eğitim öğretim ortamının ve şartların anasınıflarına göre daha iyi düzeyde olduğu yapılan araştırmalarda belirtilmektedir.

Son yıllarda ülkemizde okul öncesi eğitimi yaygınlaştırmak ve okullaşma oranını artırmak için okul öncesi eğitim kurumlarının sayısı hızla artmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarındaki niceliksel artış beraberinde niteliksel sorgulamayı da gündeme getirmektedir. Okullaşma oranının artışı ve okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması ancak nitelikli bir eğitim sağlandığında gerçek amacına ulaşarak anlamlı olabilir.

Kaliteli bir okul öncesi eğitimden yararlanan çocukların bilgiyi kullanma, sözel ifade ve akademik becerilerde daha iyi oldukları, kaliteli bir okul öncesi eğitimin çocukların dil becerilerinde olumlu bir etki yarattığı belirtilmektedir (Acer, 2007; AÇEV, 2002; Alpay, 2016). Kaliteli bir okul öncesi eğitim ortamında çocuklara daha nitelikli ve zengin uyarıcıların sunulması, çeşitli etkinlikler ile çocuğun farklı sosyal ve duygusal deneyimler içerisinde yer alması, planlı ve sistemli bir eğitim programı sayesinde gelişimindeki eksikliklerin giderilmesi, yeterli düzeyde bulunan materyaller ve bunların kullanılması ile öğretimin zenginleştirilmesi ve çocuğun fiziksel özelliklerine uygun olarak hazırlanmış bir çevrede ihtiyaç ve gereksinimlerini giderilmesi çocuğun sağlıklı bir şekilde gelişimini tamamlayabilmesi için büyük önem taşımaktadır. Tüm bunlar dikkate alınarak bu araştırmada Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bağımsız anaokulu ve anasınıflarının kalite düzeyinin incelenmesi amaçlanmıştır.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada anaokulları ve anasınıfları arasındaki kalite düzeyi nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeline göre uygulanmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubunu, Şanlıurfa ili Siverek ilçe merkezinde yer alan MEB'e bağlı altı bağımsız anaokulu ve bu anaokullarında bulunan 15 sınıf ile altı ilkokul ve bu ilkokulların bünyesinde bulunan 15 anasınıfı olmak üzere toplam 12 okul ve 30 okul öncesi eğitim sınıfı oluşturmuştur. Okulların belirlenmesindeki ölçütler Şanlıurfa ili Siverek ilçe merkezinde bulunan Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı resmi okul öncesi eğitim kurumları arasından gönüllülük, ulaşılabilirlik ve kontrol açısından araştırma koşullarını sağlamadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak okul öncesi eğitim ortamlarının kalitesini belirleyebilmek amacıyla "Okul Öncesi Eğitim Ortamını Değerlendirme Ölçeği (ECERS)" kullanılmıştır. ECERS (Early Childhood Environment Rating Scale) olarak bilinen "Erken Çocukluk Eğitim Ortamları Değerlendirme Ölçeği" okul öncesi eğitim ortamındaki yapı ve süreç kalitesini ölçmek amacıyla Amerika Birleşik Devletleri North Carolina Üniversitesi'nde Harms ve Clifford (1980) tarafından

geliştirilmiştir. Okul öncesi eğitim ortamını, çevresini, günlük etkileşimleri ve faaliyetleri ölçmeye yarayan ölçek Amerika'da çeşitli uzmanlar tarafından gözden geçirilmiş ve Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı 0.97 olarak bulunmuştur.

Ölçeğin Türkçe'ye tercümesi, adaptasyonu, dilsel eşitliği ve güvenirlik çalışması Tovim (1996) tarafından yapılarak "Okul Öncesi Eğitim Ortamını Değerlendirme Ölçeği (ECERS)" olarak literatürdeki yerini almıştır. Boğaziçi Üniversitesi'nde adapte edilen ölçeğin çeviri aşamasında orijinal İngilizce form, iki dili de çok iyi bilen iki kişi tarafından Türkçe'ye ve bir başka kişi tarafından İngilizce'ye çevirilmiştir. Bu yapılan İngilizce çeviriden sonra orijinal olan İngilizce form ile karşılaştırılmış ve birtakım değişiklikler yapılarak son halini almıştır.

Türkçe forma çevrilen ölçeğin dilsel eşitlik çalışması için iki gözlemci ölçeği iki farklı okuldaki toplam beş sınıfa ölçeğin Türkçe ve İngilizce formunu uygulayarak anlama yüzdeleri incelenmiştir. Sonuç itibarıyla ölçeğin iki gözlemci arasındaki anlama oranı %83.4 olarak bulunmuştur. Uyarlama çalışmasının güvenirlik aşamasında gözlemciler arasındaki güvenirlik ve Türkçe formun iç tutarlılığı incelenmiştir. Gözlemciler arasındaki tutarlılık, iki gözlemcinin 5 farklı sınıfta yaptığı Türkçe formuna göre %84.2 olarak bulunmuştur. İç tutarlılık çalışması ise 21 okulda ölçeğin Türkçe formunu uygulayan gözlemci verileri sonucu 0.97 olarak bulunmuştur. Bu sonuç bize maddeler arasındaki yüksek tutarlılığı göstermektedir. Tüm bu geçerlilik ve güvenirlik çalışmalarından sonra ECERS ölçeğinin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı 0.96 ve iç tutarlılık, gözlemciler arasındaki güvenirlik ve Türkçe formun iç tutarlılık ortalaması 0.84 bulunarak adaptasyon çalışması tamamlanmıştır (Tovim, 1996).

Okul Öncesi Eğitim Ortamını Değerlendirme Ölçeği, yedi alt kategori ve 37 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin yedi alt boyutu; kişisel bakım rutinleri, çocuklar için mobilya ve görsel malzemeler, dili kullanma ve mantık yürütme deneyimleri, küçük ve büyük kas sistemi faaliyetleri, yaratıcı faaliyetler, sosyal gelişim ve yetişkin ihtiyaçlarıdır.

Kişisel Bakım Rutinleri; Karşılama ve uğurlama, yemekler ve kahvaltılar, uyku ve dinlenme, bez değiştirme ve tualete gitme, kişisel temizlik ve bakım olmak üzere beş maddeden oluşmaktadır.

Çocuklar İçin Mobilya ve Görsel Malzemeler; Bakım için malzemeler ve odanın genel durumu, öğrenme faaliyetleri için temel malzemeler, huzurlu ve rahat ortam, oda düzeni ve çocuğa yönelik sergiler olmak üzere beş maddeden oluşmaktadır.

Dili Kullanma ve Mantık Yürütme Deneyimleri; Dili anlama, dili kullanma, öğrenme kavramlarının kullanımı ve dilin yaygın kullanımı olmak üzere dört maddeden oluşmaktadır.

Küçük ve Büyük Kas Sistemi Faaliyetleri; Algısal/küçük kas sistemi, denetleme (küçük kas sistemi etkinlikleri), büyük kas sistemi için alan, büyük kas sistemi gelişimi için araç ve gereçleri, büyük kas sistemi etkinlikleri için ayrılan zaman ve denetleme (büyük kas sistemi etkinlikleri) olmak üzere altı maddeden oluşmaktadır.

Yaratıcı Faaliyetler; Ölçeğin en fazla madde sayısına sahip bu boyut sanat, müzik ve hareket, bloklar, kum ve su, temsili oyun, günlük plan ve denetleme olmak üzere yedi maddeden oluşmaktadır.

Sosyal Gelişim; Yalnız kalılabilecek bir alan, serbest oyun, grup zamanı, kültürel duyarlılık, ses tonu (iletişimin kalitesi hakkında genel görünüş) ve özel gereksinimli çocuklar için olanaklar maddesinden oluşmaktadır.

Yetişkin İhtiyaçları; Yetişkinlere ait kişisel alan, mesleki gelişim için olanaklar, anne ve babalara sağlanan hizmetler ve yetişkin toplantı alanı olmak üzere dört maddeden oluşmaktadır.

ECERS maddeleri puanlanırken her madde için ayrı ayrı puanlama yapılmaktadır. Maddelerin puanlanmasında hassas değerlendirme yapılabilmesi için yedi dereceli ölçümlendirme bulunmaktadır. Puanlar bir ile yedi arasında değişmekle beraber; bir-iki puan: yetersiz, üç-dört puan: az yeterli, beş-altı puan: iyi, yedi puan: çok iyi olarak tanımlanmaktadır.

Bu puanlar verilirken her puan için ilgili maddenin göstergelerine bakılmakta ve göstergenin gözlem süresince gerçekleşme durumuna göre puan verilmektedir. Puanlama yapılırken “Açıklama” kısmı da bulunmakta, böylece gerekli yerlere ek açıklama yaparak puanlamanın en doğru şekilde yapılması sağlanmaktadır. Ölçek puanlanırken 37 maddenin ortalaması alınır. Aynı zamanda alt boyutu oluşturan maddelerin ortalaması da alt boyut kalitesini vermektedir. Böylece hem alt boyutların kalitesi belirlenmekte hem de tüm maddelerin ortalaması alınarak kurumun genel kalitesi belirlenmektedir. Kurumun kaliteli sayılabilmesi için alt sınırının beş puan (çok iyi) düzeyinde olması beklenmektedir.

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanma sürecinde araştırmacı güne başlama saatinden önce kurumda hazır bulunmuş ve bir gün boyunca (her sınıf için yaklaşık olarak dört-beş saat) eğitim öğretim esnasında kurumda kalmıştır. Yapmış olduğu gözlem ve iletişim (öğretmen, personel ve okul idaresiyle kurduğu) sonucunda puanlamayı tamamlamıştır. Okullara gidilirken kurumlarla irtibata geçilmiş ve kurumların uygunluk durumuna göre araştırma 14/02/2019 ve 29/03/2019 tarihleri arasında tamamlanmıştır.

Araştırmacı gözlem esnasında sınıf içerisinde bulunmuş, ancak etkinlikler esnasında hiçbir müdahalede bulunmayarak puanlama işlemini gerçekleştirmiştir. Gözlemlenemeyen göstergeler olduğunda doğru puanlama yapabilmek adına okul idaresi, personel ve öğretmen ile görüşme yaparak ölçeğin açıklama kısmını doldurularak puan vermiştir. Puanlama işlemi araştırmacı kurumu terk etmeden önce gözlem sırasında tamamlanmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Veriler istatistik programına işlendikten sonra kayıp veri olup olmadığı kontrol edilmiş ve kayıp verinin olmadığı görülmüştür. Anasınıflarının kalitelerini değerlendirmek için kullanılan yedi alt boyuttan oluşan ECERS ölçeğinin alt boyut puanları ve ölçek toplam puanı hesaplanmıştır. Tek değişkenli uç değer tespiti için ölçeğin alt boyutlarının ve toplam puanlarının z-standart puanları hesaplanmış,

histogramlar ve kutu-çizgi grafiklerinden yararlanılmıştır. ECERS alt boyut ve ölçek toplam puanlarına ilişkin hesaplanan z standart puanları -3 ile +3 aralığında bulunmaktadır. Ayrıca histogramlar ve kutu-çizgi grafikleri incelendiğinde uç değer olmadığı görülmüştür. Normallik varsayımı için, ölçeğin alt boyut puanları ve toplam puanlarının çarpıklık ve basıklık değerleri hesaplanmış normal Q-Q pilot grafiği ile kutu çizgi grafikleri incelenmiştir. Ölçeğin alt boyut ve toplam puanlarına ilişkin çarpıklık ve basıklık değerleri ile standart hataları Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1. ECERS Ölçeği alt boyut ve toplam puanlarına ilişkin elde edilen çarpıklık ve basıklık katsayıları ile standart hataları

ECERS Ölçeği				
Kişisel Bakım Rutinleri	,005	,427	-1,689	,833
Mobilya ve Görsel Malzemeler	-,468	,427	-,316	,833
Dil ve Mantık Yürütme	,490	,427	-,880	,833
Motor Etkinlikler	-,079	,427	-,982	,833
Yaratıcı Etkinlikler	-,405	,427	-1,000	,833
Sosyal Gelişim	-,568	,427	-,410	,833
Yetişkin İhtiyaçları	,129	,427	-1,552	,833
Toplam	-,232	,427	-1,149	,833

Tablo 1 incelendiğinde ölçeğin alt boyut puanları ile ölçek toplam puanlarının çarpıklık katsayısı değerlerinin -1 ile +1 arasında olduğu görülmektedir. Ayrıca çarpıklık ve basıklık katsayılarının standart hatalara bölünmesi ile elde edilen değerler 1,96’dan düşüktür. Buna göre ölçeğin alt boyutları ve toplam puanlarının normal dağılım sergilediği söylenebilir. (Büyüköztürk, 2017). Ayrıca, normal Q-Q pilot grafikleri ile kutu çizgi grafiklerinin incelenmesi sonucunda da verilerin normal dağılım sergilediği görülmüştür. Veriler normal dağılım sergilediği için analizlerde parametrik testler kullanılmıştır. Küçük gruplarla çalışmalar yapan araştırmacıların, grup sayılarının 30’un veya 15’in altında olmasına rağmen topladıkları verilerin dağılımlarının uygun olması durumunda parametrik istatistikleri kullandıkları belirtilmektedir (Köklü, Büyüköztürk ve Bökeoğlu Çokluk, 2007).

Anaokulları ile anasınıflarının kalite düzeylerinin nasıl olduğunu belirlemek için ECERS ölçeği alt boyutları ve toplam kalite puanının ortalaması alınarak betimsel istatistikleri hesaplanmıştır. Anaokulu ile anasınıfları arasında kalite düzeyi açısından anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için bağımsız örneklem t-testi kullanılmıştır.

3. Bulgu ve Yorumlar

ECERS ölçeği alt boyut ve toplam puanın betimsel istatistikleri hesaplanırken, her bir boyutun toplam puanı alındıktan sonra, o boyutta yer alan madde sayısına bölünmüş ve elde edilen puanların betimsel istatistikleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. ECERS Ölçeği alt boyut ve toplam puanlarının anaokulu ve anasınıflarına göre betimsel istatistikleri

Alt Boyutlar	Kurum	n	Min	Max	$\bar{X}$	SS
Kişisel Bakım Rutinleri	Anaokulu	15	3,00	4,80	4,16	,50
	Anasınıfı	15	1,40	3,00	1,97	,47
Mobilya ve Görsel Malzemeler	Anaokulu	15	2,40	4,00	3,21	,45
	Anasınıfı	15	1,20	3,80	2,52	,74
Dil ve Mantık Yürütme	Anaokulu	15	2,25	4,25	3,31	,60
	Anasınıfı	15	2,00	3,75	2,58	,46
Motor Etkinlikleri	Anaokulu	15	2,67	4,33	3,51	,51
	Anasınıfı	15	1,83	3,67	2,56	,61
Yaratıcı Etkinlikler	Anaokulu	15	2,86	3,86	3,25	,26
	Anasınıfı	15	1,86	3,43	2,52	,51
Sosyal Gelişim	Anaokulu	15	2,00	3,00	2,61	,29
	Anasınıfı	15	1,20	2,60	1,94	,44
Yetişkin İhtiyaçları	Anaokulu	15	3,00	4,75	4,18	,61
	Anasınıfı	15	1,50	2,75	2,16	,43
Ölçek Toplam	Anaokulu	15	2,78	3,89	3,43	,36
	Anasınıfı	15	1,58	3,31	2,34	,49

Tablo 2 incelendiğinde anaokullarının ECERS ölçeği kişisel bakım rutinleri alt boyut puanı 3,00-4,80 arasında, anasınıflarının ise 1,40-3,00 arasında değişiklik göstermektedir. Ayrıca anaokullarının kişisel bakım rutinleri alt boyut ortalama kalite düzeyi 4,16, standart sapması ,50 olarak; anasınıflarının ise ortalama kalite düzeyi 1,97, standart sapması ,47 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre kişisel bakım rutinleri alt boyutunda anaokulları az yeterli-iyi arasında, anasınıfları ise yetersiz düzeyde bulunmuştur.

Anaokullarının mobilya ve görsel malzemeler alt boyut puanı 2,40-4,00 arasında, anasınıflarının ise 1,20-3,80 arasındadır. Anaokullarının mobilya ve görsel malzemeler alt boyut ortalama kalite düzeyi 3,21 ve standart sapması ,45 olarak; anasınıflarının ise ortalama kalite düzeyi 2,52 ve standart sapması ,74 olarak tespit edilmiştir. Sonuç olarak mobilya ve görsel malzemeler alt boyutunda anaokullarının az yeterli, anasınıflarının ise yetersiz-az yeterli düzeyde olduğu görülmektedir.

Anaokullarının dil ve mantık yürütme alt boyut puanı 2,25-4,25 arasında, anasınıflarının ise 2,00-3,75 arasında değişiklik gösterdiği bulunmuştur. Ayrıca anaokullarının dil ve mantık yürütme alt boyut ortalama kalite düzeyi 3,31 ve standart sapması ,60, anasınıflarının ise ortalama kalite düzeyi 2,58 ve standart sapması ,46 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre dil ve mantık yürütme alt boyutunda anaokulları az yeterli, anasınıfları ise yetersiz-az yeterli düzeyde olduğu bulunmuştur.

Anaokullarının motor etkinlikleri alt boyut puanı 2,67-4,33 arasında, anasınıflarının ise 1,83-3,67 arasında değişiklik göstermektedir. Anaokullarının motor etkinlikleri alt boyut ortalama kalite düzeyi 3,51 ve standart sapması ,51, anasınıflarının ise ortalama kalite düzeyi 2,56 ve standart sapması ,61 olarak bulunmuştur. Buna göre motor etkinlikleri alt boyutunda anaokullarının az yeterli, anasınıflarının ise yetersiz-az yeterli düzeyde olduğu söylenebilir.

Anaokullarının yaratıcı etkinlikler alt boyut puanı 2,86-3,86 arasında; anasınıflarının ise 1,86 -3,43 arasındadır. Anaokullarının yaratıcı etkinlikler alt boyut ortalama kalite düzeyi 3,25 ve standart sapması ,26 iken anasınıflarının ortalama kalite düzeyi 2,52 ve standart sapması ,51' dir. Sonuç olarak yaratıcı etkinlikler alt boyutunda anaokulları az yeterli, anasınıfları ise yetersiz-az yeterli düzeydedir.

Anaokullarının sosyal gelişim alt boyut puanı 2,00-3,00 arasında, anasınıflarının ise 1,20- 2,60 arasında değişmektedir. Ayrıca anaokullarının sosyal gelişim alt boyut ortalama kalite düzeyi 2,61 ve standart sapması ,29, anasınıflarının ise ortalama kalite düzeyi 1,94, standart sapması ise ,44 olarak bulunmuştur. Buna göre sosyal gelişim alt boyutunda anaokullarının yetersiz-az yeterli arasında, anasınıflarının ise yetersiz düzeyde olduğu söylenebilir.

Anaokullarının yetişkin ihtiyaçları alt boyut puanı 3,00-4,75 arasında, anasınıflarının ise 1,50-2,75 arasındadır. Anaokullarının yetişkin ihtiyaçları alt boyut ortalama kalite düzeyi 4,18, standart sapması ,61 iken anasınıflarının ortalama kalite düzeyi 2,16, standart sapması ise ,43 olarak bulunmuştur. Bu bulguya göre yetişkin ihtiyaçları alt boyutunda anaokulları az yeterli-iyi arasında, anasınıfları ise yetersiz-az yeterli düzeydedir.

Anaokullarının ECERS ölçeği toplam kalite puanı 2,78-3,89 arasında; anasınıflarının ise 1,58-3,31 arasında değişmektedir. Ayrıca anaokullarının ortalama kalite düzeyi 3,43 ve standart sapması ,36 olarak; anasınıflarının ise ortalama kalite düzeyi 2,34 ve standart sapması ,49 olarak bulunmuştur. Buna göre ECERS ölçeği toplam kalite düzeyi anaokullarında az yeterli, anasınıflarında ise yetersiz-az yeterli arasında olduğu söylenebilir.

Bu bulgulara göre anaokulları kişisel bakım rutinleri alt boyutunda az yeterli-iyi arasında iken anasınıflarının yetersiz, mobilya ve görsel malzemeler alt boyutunda anaokulları az yeterli iken anasınıfları yetersiz-az yeterli arasında, anaokulları dil ve mantık yürütme alt boyutunda az yeterli iken anasınıfları yetersiz-az yeterli arasında, motor etkinlikleri alt boyutunda anaokulları az yeterli iken, anasınıfları yetersiz-az yeterli arasında, anaokulları yaratıcı etkinlikler alt boyutunda az yeterli, anasınıfları yetersiz-az yeterli arasında, sosyal gelişim alt boyutunda anaokulları yetersiz-az yeterli arasında iken anasınıfları yetersiz, anaokulları yetişkin ihtiyaçları alt boyutunda az yeterli-iyi arasında iken anasınıflarının yetersiz-az yeterli arasında, ECERS ölçeği toplamında ise anaokullarının az yeterli düzeyde anasınıflarının ise yetersiz-az yeterli düzeyde olduğu görülmektedir. Sonuç olarak anasınıflarına göre anaokullarının kalite düzeyinin daha iyi olduğu görülse de okul öncesi eğitim kurumlarının kalite düzeyinin beklenen seviyede olmadığı da söylenebilir.

Alan yazında bu konuda yapılmış olan araştırmalarda bulunan sonucu desteklemektedir. Özgül (2011) yaptığı çalışmada resmi anasınıflarının kalite düzeyini çok az, bağımsız anaokullarının kalite düzeyini çok az-iyi arasında, Canbeldek (2015) ise anaokulları ve anasınıflarının işlevsel kalite düzeylerini az yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Göl Güven (2009) resmi ve özel anaokullarının kalite düzeyini çok az yeterli sonucuna ulaşmıştır. Feyman (2006) resmi ilköğretim okullarındaki anasınıflarının kalite düzeyini çok az, özel ilköğretim okullarındaki

anasınıflarının kalitesini ise çok az-iyi arasında bulmuştur. Kalkan (2008) yaptığı çalışmada okul öncesi eğitim kurumlarının kalite düzeyini iynin altında, Aksoy (2009) ise okul öncesi eğitim ortamlarının genel kalite düzeyini çok az olarak bulmuştur.

Polat (2014) olumlu özelliklere sahip okul öncesi eğitim kurumlarının kalite düzeyini iyi, olumsuz özelliklere sahip kurumların kalite düzeyini ise yetersiz-çok az yeterli arasında bulmuştur. Işıkoğlu Erdoğan ve Canbeldek (2015) çalışmalarında, okul öncesi eğitim kurumlarının yapısal kalitelerinin iyi, işlevsel kalitelerinin ise az yeterli düzeyinde olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Villalon, Suzuki, Herrera ve Mathiesen (2002) tarafından Şili'deki farklı okul öncesi bakım ve eğitim kurumlarının kaliteleri araştırılmıştır. Araştırma sonucunda çoğu kurumun çocukların özel gereksinimlerini karşılamada, sosyal gelişim ve yaratıcılığı desteklemede düşük puanlar aldığı, kişisel yardım almada, küçük-büyük motor beceriler alanında, dil akıl etme ve personel ihtiyaçları alanlarında ise yüksek puanlar aldıkları görülmüştür. Goelman, Forer, Kershaw, Doherty, Lero ve LaGrange (2006) çalışmalarında Kanada'daki okul öncesi eğitim kurumlarının orta seviyede bir kaliteye sahip oldukları sonucuna ulaşmışlardır.

Anaokulu ile anasınıflarının kalite düzeyleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığını incelemek için ECERS ölçeği toplam ve alt toplanan veriler ile bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3'de gösterilmiştir.

Tablo 3. Anaokulu ve anasınıflarının kalite düzeyinin farklılaşma durumu ile ilgili yapılan t-testi sonuçları

Alt Boyutlar	Kurum Türü	n	$\bar{X}$	SS	t	sd	p
Kişisel Bakım Rutinleri	Anaokulu	15	20,80	2,51	12,29	28	,000*
	Anasınıfı	15	9,86	2,35			
Mobilya ve Görsel Malzemeler	Anaokulu	15	16,06	2,28	3,07	28	,000*
	Anasınıfı	15	12,60	3,71			
Dil ve Mantık Yürütme	Anaokulu	15	13,26	2,43	3,72	28	,000*
	Anasınıfı	15	10,33	1,83			
Motor Etkinlikleri	Anaokulu	15	21,06	3,05	4,60	28	,000*
	Anasınıfı	15	15,40	3,66			
Yaratıcı Etkinlikler	Anaokulu	15	22,80	1,85	4,88	28	,000*
	Anasınıfı	15	17,66	3,61			
Sosyal Gelişim	Anaokulu	15	13,06	1,48	4,83	28	,000*
	Anasınıfı	15	9,73	2,21			
Yetişkin İhtiyaçları	Anaokulu	15	16,73	2,43	10,48	28	,000*
	Anasınıfı	15	8,66	1,71			
Ölçek Toplam	Anaokulu	15	123,80	12,95	6,94	28	,000*
	Anasınıfı	15	84,26	17,85			

Tablo 3'e bakıldığında, kişisel bakım rutinleri alt boyutu açısından anaokullarının puan ortalamasının (=20,80), anasınıflarının puan ortalamasının ise (=9,86) olduğu görülmektedir. Anaokulu ve anasınıfları arasında kişisel bakım rutinleri alt boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Mobilya ve görsel malzemeler alt boyutu açısından anaokullarının puan ortalamasının (=16,06), anasınıflarının puan ortalamasının ise (=12,60) olduğu, anaokulu ve anasınıfları arasında mobilya ve

görsel malzemeler alt boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Dil ve mantık yürütme alt boyutu açısından anaokullarının puan ortalamasının (=13,26), anasınıflarının puan ortalamasının ise (=10,33) olduğu görülmektedir. Anaokulu ve anasınıfları arasında dil ve mantık yürütme alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Motor etkinlikler alt boyutu açısından anaokullarının puan ortalamasının (=21,06), anasınıflarının puan ortalamasının ise (=15,40) olduğu görülmektedir. Anaokulu ve anasınıfları arasında motor etkinlikler alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Yaratıcı etkinlikler alt boyutu açısından anaokullarının puan ortalamasının (=22,80), anasınıflarının puan ortalamasının ise (=17,66) olduğu görülmektedir. Anaokulu ve anasınıfları arasında yaratıcı etkinlikler alt boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Sosyal gelişim alt boyutu açısından anaokullarının puan ortalamasının (=13,06), anasınıflarının puan ortalamasının ise (= 9,73) olduğu ve anaokulu ve anasınıfları arasında sosyal gelişim alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Yetişkin ihtiyaçları alt boyutu açısından anaokullarının puan ortalamasının (=16,73), anasınıflarının puan ortalamasının ise (=8,66) olduğu görülmektedir. Anaokulu ve anasınıfları arasında yetişkin ihtiyaçları alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. ECERS ölçeği toplam puanı açısından bakıldığında ise anaokullarının puan ortalaması (=123,80), anasınıflarının puan ortalaması ise (=84,26) olarak edilmiştir. Anaokulu ve anasınıfları arasında ECERS ölçeği toplam puanlarında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu bulgulara göre anaokulu ile anasınıfları arasında ECERS ölçeği kişisel bakım rutinleri, mobilya ve görsel malzemeler, dil ve mantık yürütme, motor etkinlikler, yaratıcı etkinlikler, sosyal gelişim ile yetişkin ihtiyaçları alt boyutları ve ECERS ölçeği toplam puanı arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Yan ve Yuejuan (2008), çalışmalarında anaokullarının farklı çeşit ve farklı alanlarda çok çeşitlilik gösterdiğini belirtmişlerdir. Aksoy (2009) anasınıfı, bağımsız anaokulu, özel anaokulu ve özel anasınıfı kurum türlerinde yaptığı çalışmada, en avantajlı grubun bağımsız anaokulları ve en dezavantajlı grubun anasınıfları olduğunu tespit etmiştir. Oturakdaş (2019) yaptığı çalışmada toplam kalite düzeyinde en avantajlı kurum türünün özel anaokulları, en dezavantajlı kurum türünün ise anasınıfları olduğunu belirtmiştir. Kalite düzeyleri açısından en dezavantajlı grupların anasınıfları olduğu sonucu bulunan araştırmalar bu araştırma ile örtüşmektedir.

Anasınıflarının kalite düzeyinin düşük olmasının; anasınıflarının çocuklar için yeterli kişisel bakım koşullarına sahip olmaması, tuvalet ve lavaboların çocukların fiziksel özelliklerine uygun olmayışı, ilkökul öğrencileri ile ortak kullanılması ve sınıfa uzaklığı, öğretmene destek olacak yardımcı personel ve stajyerin genellikle bulunmaması, anasınıflarında yeterli sergi alanları ve pano kullanımının olmaması, mobilya ve donanım açısından yetersiz olması ve bütçelerinin sınırlı olması nedeniyle anasınıflarında çocukların gelişim alanlarını destekleyecek, sayısal ve çeşitlilik bakımından yeterli oyuncak ve materyal olmaması, özellikle dil ve kavram etkinliklerini eğlenceli ve çekici hale dönüştüren farklı materyallerin bulunmaması öğretmenlerin çocuklarla etkili bir şekilde iletişime girip yeterli zaman geçirmemesi, alan yetersizliği, fiziksel çevre ve mekân düzenlemesinin okul öncesi çağındaki çocuklara uygun olmaması, kendine özgü bir bahçe ve oyun alanının bulunmaması, çocukların akranları ve çevresiyle girdiği sosyal ortamın sınıf alanıyla sınırlı kalması, okul gezileri gibi sosyal imkânların kısıtlılığı, sergi

alanlarının bulunmaması, kültürel duyarlılığa yönelik materyal eksikliği, anasınıflarında çocuk mevcudundan dolayı mevcut alanların sınıf olarak kullanılması ve buna bağlı olarak sergi alanı, oturma alanı, konferans ve toplantı salonları gibi öğretmen, personel ve ailelerin ihtiyaçları için bir alan bulunmaması, öğretmenlerin mesleki gelişimleri için olanak sağlanmaması, okul yöneticisinin okul öncesi eğitime sınırlı zaman ayırması, diğer anasınıfları yöneticilerinin bağımsız anaokulu yöneticilerine göre düşük öğrenim düzeyine sahip olmaları gibi nedenlerden kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir. Nitekim Kalkan (2008) yaptığı çalışmada bağımsız anaokulu yöneticilerinin diğer kurum anaokulları yöneticilerine oranla daha yüksek öğrenim düzeyinde olduğunu saptamıştır. Aksoy (2009), aile ve personel (yetişkin ihtiyaçları) alt boyutunda anaokulları lehine anlamlı bir farklılık olduğunu saptamıştır.

4. Sonuçlar ve Öneriler

Bu araştırma Şanlıurfa ili Siverek ilçe merkezinde yer alan MEB'e bağlı 12 okul ve 30 okul öncesi eğitim sınıfında yapılmıştır. Araştırma bulguları ömeklem grubu ile sınırlıdır. Okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin ölçümü, uzun bir zaman ve yoğun bir çaba gerektirmektedir. Araştırmada kurum türlerinin kalite düzeyi karşılaştırıldığında anaokullarının kalite düzeyinin anasınıflarına göre daha iyi olduğu ayrıca anaokulu ile anasınıfları arasında kişisel bakım rutinleri, mobilya ve görsel malzemeler, dil ve mantık yürütme, motor etkinlikler, yaratıcı etkinlikler, sosyal gelişim ile yetişkin ihtiyaçları alt boyutları ve toplam kalite puanı arasında anaokulları lehine anlamlı bir farklılığın olduğu görülse de okul öncesi eğitim kurumlarının kalite düzeyinin beklenen seviyede olmadığı iyi düzeyin üstüne çıkmadığı görülmüştür. Sonuç olarak yirmi birinci yüzyıl çocuklarının ihtiyaçlarına cevap verebilecek kaliteli bir eğitim için okul öncesi eğitim kurumlarının kişisel bakım rutinleri, mobilya ve görsel malzemeler, dil ve mantık yürütme, motor etkinlikleri, yaratıcı etkinlikler, sosyal gelişim ve yetişkin ihtiyaçları boyutlarının kalite standartları doğrultusunda iyileştirilmesi ve geliştirilmesi, Araştırmanın farklı bölgelerde daha fazla kurumla ve farklı ölçme araçları ile yapılması önerilmektedir.

Kaynakça

- Acer, D. (2007), "Okul Öncesi Eğitime Giriş", içinde, Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Fiziksel ve Eğitsel Ortamları, Gelengül Haktanır (Ed.), Anı Yayınevi, Ankara, sayfa: 231-258.
- AÇEV (2002), Türkiye'de Okul Öncesi Eğitimi: Hizmete Duyulan İhtiyaçların Saptanması ve Çocuğun Dil Yetisi Düzeyinin Değerlendirilmesi Araştırma Raporu, https://www.acev.org/wp-content/uploads/2017/11/turkiyede_okul_onesesi_egitimi_hizmete_duyulan_ihtiyaclarin_saptanmasi.pdf (08.08.2019).

- Adams, Don (1993), Defining Educational Quality, Improving Educational Quality, Project Publication#1: Biennial Report, Institute for International Research, Ankara.
- Aksoy, Pınar (2009), *Okul öncesi eğitim kurumlarının eğitim ortamlarının niteliğinin bazı değişkenler açısından incelenmesi (Tokat ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Alpay, Nagihan (2016), *Okul Öncesinde Öğrenme Merkezleri ve Etkinlikleri*, Yakın Kitabevi, İzmir.
- Bakioğlu, Ayşen ve Baltacı, Resul (2017), *Akreditasyon Eğitimde Kalite*, Nobel Yayın, Ankara.
- Baştürk, Ramazan ve Işıkoğlu, Nesrin (2008), “Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının İşlevsel Kalitelerinin Çok-Yüzeyle Rasch Ölçme Modeli ile Analizi”. *Kurum ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, Cilt 8, No.1, sayfa 7-32.
- Canbeldek, M. (2015). *Okul öncesi eğitim kurumlarında kalite ile okul öncesi dönem çocuklarının gelişim düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Dahlberg, G.-Moss, P.-Pence, A. (1999). “Beyond Quality in Early Childhood and Care: Postmodern Perspectives”, <https://epdf.pub/beyond-quality-in-early-childhood-education-and-care-postmodern-perspectives.html>
- Demiriz, S.-Karadağ, A.-Ulutaş, İ. (2003). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Eğitim Ortamı ve Donanım*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Feyman, N. (2006). *Okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin çocukların gelişim alanları üzerine etkisinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Goelman H.-Forer B.-Kershaw P.-Doherty G.-Lero D.-LaGrange A. (2006), “Towards A Predictive Model of Quality In Canadian Child Care Centers”, *Early Childhood Research Quarterly* Vol.21, pp. 280-295.
- Göl Güven, Mine (2009), “Evaluation of The Quality of Early Childhood Classrooms in Turkey”. *Early Child Development and Care*, Vol. 179, No 4, pp. 437-451.
- Harms, Thelma ve Clifford, Richard M. (1980), *Early Childhood Environment Rating Scale*, Columbia University Teachers College, New York.
- Işıkoğlu, Nesrin (2007), “Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Kalite”. *Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Dergisi*, Cilt 9, No.18, sayfa 37-47.
- Işıkoğlu Erdoğan, Nesrin ve Canbeldek, Merve (2015), “Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Yapısal ve İşlevsel Kalitelerinin İncelenmesi”, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, Cilt 4, No.1, sayfa 186-196.

- Kalkan, E. (2008). *Okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin fiziksel koşullar açısından incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kalkan, Elif ve Akman, Berrin (2009), "Examining Preschools' Quality in Terms of Physical Conditions" *Procedia Social and Behavioral Sciences*, Vol.1, pp. 1573-1577.
- Köklü, N.-Büyüköztürk, Ş.-Bökeoğlu Çokluk, Ö. (2007), *Sosyal Bilimler İçin İstatistik*, Pegem Yayınları, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2013), *Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Okul Öncesi Eğitim Programı*, <http://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/ooproram.pdf> (08.08.2019)
- Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (2019), T.C. Resmi Gazete, 30827, 10 Temmuz 2019.
- NAEYC (2008), "Early Childhood Assessment: Why, What, And How?", Retrieved from https://www.acf.hhs.gov/sites/default/files/opre/early_child_assess.pdf (07.08.2019)
- NAEYC (2013), "Teacher-Child Ratios Within Group Size.". Retrieved from <https://idahostars.org/portals/61/Docs/Providers/STQ/TeacherChildRatioChart.pdf> (07.08.2019)
- OECD (2013), "Encouraging Quality in Early Childhood Education and Care.", Retrieved from <http://www.oecd.org/education/school/48483409.pdf>
- Oktay, Ayla (2000), *Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem*, Epsilon Yayınevi, İstanbul.
- Oturakdaş, S. (2019). *Okul öncesi eğitim kurumlarının yapısal ve işlevsel kalite özelliklerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Özgül, S. G. (2011). *Okul öncesi eğitim ortamlarının kalite değişkenleri açısından değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Polat, A. E. (2014). *Okulöncesi eğitim kurumlarındaki kalitenin çocuğun yaratıcılığına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tovim, K. K. (1996). *The turkish adaptation of early childhood environment rating scale (ECERS)*. Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Türk Dil Kurumu (2019), Türkçe Sözlük, TDK, Ankara.
- Ulutaş, İlkay ve Macun, Bilal (2018), “Erken Çocukluk Eğitime Giriş”, içinde, Erken Çocukluk Eğitiminde Kalitenin Değerlendirilmesi, İ. Ulutaş ve S. Demiriz (Ed.), Pegem Yayınevi, Ankara, sayfa: 596-621.
- Villalon M.-Suzuki E.-Herrera M.O.-Mathiesen M.E. (2002), “Quality of Chilean Early Childhood Education from an International Perspective Qualite de l’Education Prescolaire Chilienne dans une Perspective Internationale Calidad de la Educacion Preescolar Chilena desde una Perspectiva Internacional”, International Journal of Early Years Education, Vol.10, No 1, pp. 49-59.
- Yan Liu ve Yuejuan Pan (2008), “Development and Validation of Kindergarten Environment Rating Scale”, International Journal of Early Years Education Vol.16, No 2, pp. 101-114.

© Copyright of Journal of Current Researches on Educational Studies is the property of Strategic Research Academy and its content may not be copied or emailed to multiple sites or posted to a listserv without the copyright holder's express written permission. However, users may print, download, or email articles for individual use.